

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus II. De pœnis duelli illiciti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

liare vitā suā, ac exigente reciproca ejusmodi intentionem in altero. Ex hoc autem sequitur, ne ob rationem in objectione propositam licitum esse vel provocare, vel acceptare duellum, si sumatur provocatio, & acceptatio in sensu proprio; nam, quod intrinsecè malum est, in nullo casu, secluso errore, honestari potest ob ullam causam extrinsecam; cum ea non mutet rei naturam, seu passivam ineligibilitatem, secluso errore.

929 Tota autem difficultas est in eo, quòd liceat occidere injustum aggressorem, quando aliter defendi non potest vita propria, vel etiam damnum grave bonorum tam animi, quàm corporis; in casu autem, quo provocatus ad duellum, non acceptat, nec comparat, cum irreparabili jactura famæ, ut ponit objectio in casu n. 926, provocans est injustus aggressor; ergo in tali casu licebit acceptare, & comparere. Min. probatur. Nam, ut rectè observat Haunoldus, licet provocans ad duellum non intendat me cogere, sed tantum invitare ad duellum, cujus detractione sequitur jactura, honoris; conjicit tamen provocatum in necessitatem, vel pugnandi ex condictione, vel amittendi honorem, æquè ac is imponat necessitatem, qui me cogit vel ad dandas meas facultates, vel ad amittendam vitam; sed hic censetur injustus aggressor; ergo & ille. Pat. consequ. Nam ideo talis inductor vitæ, vel facultatum seu bonorum est verus aggressor, quia licet non cogat determinatè ad unam partem disjuncti, cogit tamen determinatè ad quamlibet ex suppositione, quòd patiens coactionem nolit determinatè alteram; sed idem contingit in nostro casu; provocatus enim cogitur, vel duellum acceptare, vel non acceptando irreparabiliter jacturam famæ, officii, & ignominiam tolerare.

930 Propter hanc rationem videtur Layman admisisse id, de quo locuti sumus num. 927: Ceterum sicut antecedens non procedit circa injustum aggressorem vitæ, bonorum, vel famæ, ubi ejus occisio non est medium unicè necessarium ad ea mala declinanda; ita nec provocatio, vel acceptatio duelli, est tale medium. Unde si in antecedenti defensionem fieret ex intervallo (ubi aliter consuli posset damno) illicitè fieret; ita & provocatio, & acceptatio duelli ex condictione. Si tamen fingitur casus, ibi nullo alio medio declinari posset illud

detrimentum, honoris, famæ, & jacturæ servitii, nisi acceptando duellum, cum nec in tali casu licita sit duelli acceptatio, si sumatur in sensu proprio juxta n. 928. videtur opinio Patris Layman procedere solum de acceptance duelli, sumendo hanc in sensu minus proprio, pro mera defensione, sine condictione, sine ullo pacto, de quo loco cit. nec enim plus evincit argumentum in n. 926. Plura super hac materia videri possunt apud Castropalaum p. 1. tr. 6. d. 5. p. 7. à n. 9. Illud hic not. in casu, quo Princeps gerens bellum justum, & videns se hostibus debiliorem, spem victoriæ habet indictione duello, licebit illi vel offerre duellum alteri, vel oblatum acceptare, quia sic succedit in locum justii belli; ita Sanchez n. 16. & Barbol. in Trid. sess. 25. de reform. c. 19. n. 16.

ARTICULUS II.

De penis duelli illiciti.

PLures pœnæ duellum illicitum exercentur 931 centibus statutæ sunt. Jure communi Clericis, provocantibus, vel acceptantibus duellum illicitum, imponitur pœna suspensionis, c. 1. de Clericis pugnantibus in duello. Probabilius est, eam pœnam esse sententiæ ferendæ, per Sanchez cit. n. 18. nec incurri, nisi secutâ pugna. Suarez tom. 5. in 3. p. d. 31. sect. 4. n. 48. eaque à Clerico sponte acceptatâ, & non causa necessariæ defensionis: jure novo Trid. sess. 25. de reform. c. 19. excommunicantur omnes Domini temporales, qui locum ad duellum in suis terris concesserint. 2. ipsi pugnantes in duello; 3. ipsi pugnantium spectatores, & Patrini. 4. consilium dantes tam in jure, quàm in facto in causa duelli, aut quacunque aliâ ratione id suadentes. Domini autem temporales locum duello concedentes privantur dominio, & jurisdictione territorii, in quo duellum concedunt, si illud obfinetur ab Ecclesia, & dominio directo, si sit feudum. Et ita, si loca sint Ecclesiæ, redeunt ad ipsam; si feudalia, ad Dominos. Pugnantes demum, & Patrini in duello, puniuntur bonorum proscriptione, ac perpetuâ infamiâ; & morientes in eo confictu privantur Ecclesiasticâ sepulturâ.

Circa hoc decretum Trid. not. 1. etsi 932 quidem velint, illud loqui de duello solenni, adhibitis nempe Patrini &c. de quo videri potest Barboia in cit. locum Trid. n. 6. dicen-

dicendum tamen, procedere de quolibet duello etiam privato ex condicto, juxta datam definitionem n. 920. postea verò idem decretum penale extensum esse etiam ad duella privata, per decretum Pii IV. Greg. XIII. Clem. VIII. ut fusè tradit Sanchez cit. à n. 20. Nam dictum decretum Tridentini, & constitutiones nominatorum Pontificum loquuntur de quolibet duello illicito; ita Sanch. cit. n. 24. Not. 2. excommunicationem in decreto Trid. contentam, esse latæ sententiæ, respectu omnium personarum, quæ ibi expressæ sunt; Suarez d. 23. f. ult. num. 11. Not. 3. post constitutionem Clementis VIII. eam excommunicationem esse reservatam Papæ, etiam cum incurritur ex duello privato; nec ab ea Religiosos absolvere posse virtute suorum privilegiorum, concedentium absolutionis dandæ facultatem ab omnibus casibus Papæ, ut expressè notat Sanchez n. 27. Not. 4. dictam excommunicationem non incurrere duelli spectatores, qui, illuc transeuntes, obiter duellum aspicerent; & ideo Gregorius XIII. in sua Constitut. addit. *Spectatores ex proposito*. Sic Barbof. cit. n. 8. in c. 1. de torneament. n. 2. Not. 5. quod ut pugna seu monomachia sit propriè duellum prohibitum, debeat esse *ex condicto*. seu ut rectè observat Gonzalez, *ex communi consensu constituto die, ac loco pugna.*

933 Hinc collig. pugnam duorum, *sine condicto*, seu consensu, & conventionem mutua pugnandi constituto die, ac loco, non habere rationem *duelli propriè dicti*, prout subiecti pœnis duelli; cum constitutio pœnalis intelligenda sit de duello strictè sumpto; nec etiam, si quidem intercessit provocatio, & acceptatio condicto die, & loco, si eorum unus comparuit quidem in præfixo termino loci, & temporis, sed discessit, *duello, seu pugna non secuta*. Quia sic non verificatur, *commissam esse pugnam ex condicto*. Sic Graffis, Comitulus, Bonacina, & Sanchez l. 2. c. 39. n. 29. apud Barbof. in Trid. sess. 25. de Reform. c. 19. n. 12. contra Ugolinum, & alios ibidem.

ARTICULUS. III.

De particularibus quibusdam bellis injustis.

934 **D**E his aliquam duntaxat insinuationem facere placet, ut aliqua saltem habeatur notitia significati per eos termi-

nos, seu verba, quibus exponuntur. Ejusmodi sunt, *seditio, rixa, tumultus, diffidatio*, & similia, cum per decursum in hoc libro mentionem eorum fieri non infrequenter contingat. *Seditio* à bello differt; bella enim ad hostes pertinent; seditiones ad cives. Rectè igitur *seditio* definitur in jure civili, *quietis publica perturbatio* l. 1. & 2. C. de seditionis. Seditionem concitantes, seu *seditiosi*, capite plectuntur, ut notatur L. *denunciamus*, C. de his, qui ad Eccles. confug. Qui verò in jure dici debeant *seditiosi*, exponit Bart. & Jo. Bap. Cast. ad L. *Capitalium*, §. *famosos*, ff. de fur. ibi: *seditionarius, dicitur excommunicatus, qui turbat Ecclesiam per forinsecam potestatem*, l. 1. q. 3. c. 7. Cives, qui defendunt bonum commune, resistentes perturbatoribus reipublicæ; (ut notat Albericus in Diction. V. *Seditio*) non sunt dicendi *seditiosi*; sicut nec *rixosi*, qui se ipsos defendunt. Cœterum

Rixa nomen fictitium est, à *ringendo*, quod canum est, quando irritantur. Definitur *pugna inter privatas personas*, & intelligitur *facto*, non verbis tantum, L. *si ex plagis*, §. 1. ff. ad L. Aquil. & L. *si rixa*, ff. de Sicar. ex litibus, & contentione nascitur, L. *Servus*, ff. de act. & oblig. & est saltem inter duos, L. *si non convitiis*. C. de injur. Hinc *rixosus* idem est, quod *contentiosus factus*; & *rixari*, quod jurgari, seu *contendere factis*, & non solum verbis.

Tumultus (de quo fit mentio in jure civili l. 2. ff. ad Legem Juliam Majest. & l. pen. ff. ad l. Corneliam de Sicariis) dicitur, *quasi timor multus*, & propriè est bellum aliquod subitum, quod ob periculi magnitudinem, hostiumque vicinitatem, magnam urbi trepidationem incurrit. Eleganter describit *tumultum* M. Tullius 8. Philipp. quid aliud (inquit) est *tumultus*, nisi *perturbatio tanta, ut major timor oriatur?* Unde & nomen ductum *Tumultus*, quasi *timor multus*. Hinc *tumultuarii* milites dicuntur raptim, & festinanter electi; & coacti.

Diffidationem Castropalaus cit. p. 1. tr. 6. 936 d. 5. p. 7. n. 3. & Pereyra in Elucid. n. 604. definit, esse pugnam, quæ sine conditionibus, quas habet duellum propriè dictum, conventionem tamen partium suscipitur. Olim, qui bellum alicui inferre constituit, tenebatur eum prius per Legatos (qui *Feciales*, vel *Caduceatores* appellabantur) vel per literas monere, ut præstet, quod debet, aut rem, quam per violentiam detinet; reddat; si ad-

ver-